

ТЕТРАДЬ

для Ленинград оборонатик

Квартет 10 класса

учени Арихмеева

Юлия Ивановна

Кондратьева

1989 г.

Мин ахтывыларын союх т
эдрдэр сүдүүлээр төбөгсөөл
туу билин колчонд олозо, члтэ, цо,
олууцута, сурдыкка, карээ тар,
- барыта революционнай сурдык и
бэрини; кучегэж санаалаан буол
дешиктэ билиннай төрөөбүт
ис, тас өстөөхтөн хароотууна
сүдүөхүрүн наада.

Ленинград олохтоохтору эдрдүн
гоестын үрдүн кудуураалаан, Холмо
тээ Кудинин хаалык, конкору үчүл
көпөһүн, кыра олуктарта олус харыс
сыймакканын. Халла баарар наара
сылдаан да ктэһин көрдөхкө бич
рыкаан, кудуулаан тиле биктөрүн сү
китини исүбүтүтүн.

~~Сахаатар кудуулаан үчүлүр
тар, конкору колдуулаан (Хосдөө
баар буолаатты. Иттиэн билин на
баран итти араан сүдүлэр тывына
индэгинер, кучукодо да союх үлэт
үчүлүрдүн итти, исүбүтүтүн с
аһын сурго хайынарды.~~

Кэтир Зелмань Сивей (Харага Кчен) оле чирт
Зелманьх польшей пайгелери, театро, музейго
кэтир эмио империкай коеволкери, алкара
эго сайбагар апаро чирт халгаз сонтору
берет, гилдпа, пергажолари, чирт лозотко
Эфопсикай тудредлари чдо, воспитатель учени-бли
субхитт кими куруур магазинца борсан кэтирдэн
- танаи биршифтисн айыланаалми, Флагган хибей
Нучпа, Жаккаал, каримь егелорунангар октябрь
Браакынныштан биш лаоми эрон бура, чучу-
бур. (Чортк кархола биша 100 руми ететендиз
комолокор олу мушка-мушка бийгалар, окол
баай сахалар аабердыбей. Бари ететендиз 25 солонмаз
онко. Ортд евошаго чортр гавилебай хайаан да
ч чирт, «От-лико» чортмжэххин, отого эго ететендиз
бшайбей, ол чили хилис, ериски кергичи чучотари
каизучеь чортр сордокобуй ол чрдуит кокоок бозонку
каизучеь чоройторалар, хаекун барыга строки расешаши,
каи салдыабей, боско музейгари, эрмитаны (Зилмишго
теотрдарт хае еребуй аайи шдволет (уучуалары)

Сэрии бозон агунах Кошк иккино балишты кэти
барыб 4 чолбуйун 584 хайаан крестеайт, тучи шобейтар.
режиссерейайго чортр Георгии Борисовы, театроведтеситис
чортр - Монар Тавришети (ихжит кедидегитич бурдан бары
чотта балишты хайта ерашечудивчи чортр, Маронд
Тавишев гет бари биери азорер егелорчу. ол Борисов
Тавришев Аммосов эшилех хайаайти, Вишней койкопной
кериттэйи шдво салдыаларит едйбуйтар.

Ол буртуйунан режиссериза Губени аабердыбей

1941 сил бде шйын 21 кучугур
эжиссерейи тунтараме чорт-кост
1941 сил бде шйын 22 кучугур
Згалека радисокаи В.М. Мелотиб
сэртисейд едох билиги шдво доа
сфрискит тучеуичи, бу сарсар,
ты балебаларбитан, аума э
шого ашвай крбейтин-ийитини
12 гадска Институт ашй
Уелгар шетинг бозебуйта, шйи
туч бари драматбейтаркитаме бос
тени баран икки еучекеь чол
сэршелно барата сурттаров.
Бари суртдарт-Харахтара тбшбейне,
уучуссага талсаи хаша эго тнэтэ
- барыи саладамелта. Билиги керевиттар (с
кчорай икисер каларга Якаариккибит, сри
було, эибдх территорияти того ашвай кларис ди
Хара кучеуичунд, хайаан да кхайвоалит гит де
Онон тудайдахилы бурдо, калтык да келдэлаа.
ххайына, чиртисэ эркин килижэ модур кучи

Энэ үеийн Ихэнх Францугаар
мэгдүү буюу өмнө тусгаарлагдсан
басгал, Хойноху Алтайны хамтаар
Хойно үндэс хүрээтэй өрлөгөөр ир.

Ихэнхүгээр режиссерын туслахын ^{аажуула} ~~хүч~~
үрдчилт байнгон байдалтайгаар билэгнүүлж
Энэ хүрээтэй буюу бари өөрөөр үлдэж байх
Ас-тагас ашиглахын бичижээт үржвэр
Томскаа хүрээтэй тийшдэвч, ^{аажуула}
салаагаар байгаа үеийн саядугаар үзэж
дугаарын эргэж тусгаар, олох, ^{аажуула}
Хамтлагаргаар тусгаар Лексиградегээр
үржүүлж; саядугаар 52-н түүн Нг-н
үржүүл, үржүүл өмнө Хойноху хүрээ, хүрээ
руу түүнчлэн Хойно саядугаар байгаа ир
-үржүүл саядугаар. Лексиград тусгаар т
мааргаар, хүрээтэй байгаа тусгаар үржүүл
үржүүл хамт саядугаар тусгаар буюу өмнө
тусгаар, өнү өржүүл хамтаар, тусгаар

Хүн өмнө өмнө саядугаар тусгаар үржүүл
Хойно хүрээтэйгээр үржүүл өмнө өмнө
аажуула, бидний бая хүрээтэй саядугаар
саядугаар үржүүл өмнө өмнө тусгаар үржүүл
үржүүл, саядугаар тусгаар тусгаар.

1. Нолмино күсрәт гүрһәһәр ағурдаһаһ бийәһ саһа-
тәһәр кыһи үһүс күһиһәһүһи үһһиһ сәһәһтәһәһиһиһ
күһиһсүһиһ аһһиһһиһ сәһәһһиһ хәһ да һиһсүһкәһ бәһһиһсүһиһ-
рәһиһсүһкәһ һиһһиһ һиһһиһ әһһиһһ әһһиһ сәһиһһиһ үһһүһү-
һүһиһ еһһүһ һиһһиһ һиһһиһ һәһ күһиһүһ һиһһиһ еһһүһү-
һүһиһ еһһүһү-һүһиһ үһһиһһ еһһүһүһиһһ, әһһүһүһ
һиһһүһиһ сүһүһиһ сәһиһһиһһәһ, һиһһиһ һиһһиһһиһ
еһһиһһиһһиһ һиһһиһ-һиһһиһһ еһһүһүһүһ, һиһһиһ бәһһиһ
һиһһүһ, әһһиһһиһ бүһүһ әһһ бүһүһиһһиһ гыһһиһ. Сәһиһһиһ
бәһһиһһиһ һиһһиһ бәһһиһ сәһиһһиһ һиһһиһһиһ, сәһиһһиһ
әһһиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, әһһиһһиһ сәһиһһиһ, бәһһиһ
сәһиһ сәһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһһиһ, үһһиһһиһһиһ
һиһһиһһиһ һиһһиһһиһ һиһһиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ -
һиһһиһ һиһһиһ сәһиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ сәһиһһиһ һиһһиһһиһ,
һиһһиһ - һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, бәһһиһ сәһиһһиһ һиһһиһһиһ,
һиһһиһ - һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, - еһһүһү һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһһиһ - һиһһиһ еһһүһ да еһһүһ бүһү
бүһүһиһ һиһһиһ һиһһиһһиһ, һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
һиһһиһ үһ еһһүһ һиһһиһһиһ, һиһһиһ үһһиһ һиһһиһ
һиһһиһһиһ бәһһиһһиһ әһһиһ һиһһиһ

Һиһһиһ бүһүһүһиһ бүһүһү һиһһиһ, әһһиһһиһ, һиһһиһ
һиһһиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ
бәһһиһһиһ һиһһиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, еһһүһүһиһ

үһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, еһһүһ сәһиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ һиһһиһ да еһһүһү
һиһһиһ үһһиһ һиһһиһ - һиһһиһ сәһиһһиһ
Һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
Һиһһиһ һиһһиһ сәһиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ үһ
һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ сәһиһһиһ үһ һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ.

2. Сәһиһһиһ һиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
бәһһиһ һиһһиһ, үһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ сәһиһһиһ үһ
еһһүһ үһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ үһһиһ
һиһһиһ әһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
үһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ әһ һиһһиһ
һиһһиһ, еһһиһ һиһһиһ һиһ һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ сәһиһһиһ, еһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
һиһһиһ бәһһиһ һиһһиһ һиһһиһ, һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
Һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ (үһһиһ һиһһиһ һиһһиһ)
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
үһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
үһһиһ һиһһиһ бәһһиһ, һиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ
һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ һиһһиһ 5-6 сәһиһ.

контрактны курчун, - машина Тухааххоний
дэбчтэйгээр - Тухааххоний хөдөлгөөний
-дэбчтэйгээр, өдүгээрх ФК-аар Тухааххоний хөдөлгөөний
тэйгээр бийдэхээ үнэмлэхүйгээр гэрээлжээ
Тухааххоний өөрөө сөрөггүй.

Өдүгээрх хөдөлгөөний хөдөлгөөний суртал
бара тухааххоний да бийдэхтэй, өд
эрхдэх бийдэх - сөрөггүйгээр үнэмлэхүйгээр,
өд үнэмлэхүйгээр 5-6 саяаарх үнэмлэхүйгээр
сүдэрбэгийн хөдөлгөөний, өдүгээрх сөрөггүйгээр үнэмлэхүйгээр
бараах хөдөлгөөний Негерсөв ааг - н үнэмлэхүйгээр
саяа даг үнэмлэхүйгээр сөрөггүйгээр үнэмлэхүйгээр
Тухааххоний тэйгээр. Негерсөв тухааххоний
хөдөлгөөний, үнэмлэхүйгээр үнэмлэхүйгээр, сөрөггүйгээр
хөдөлгөөний сөрөггүйгээр өдүгээрх, үнэмлэхүйгээр,
өд бийдэхтэйгээр бийдэхтэйгээр, хөдөлгөөний үнэмлэхүйгээр
үнэмлэхүйгээр үнэмлэхүйгээр хөдөлгөөний бийдэхтэйгээр.

Балаангийн үнэмлэхүйгээр үнэмлэхүйгээр саяа
саяа сурталдхтэйгээр 13 сурталдхтэйгээр (28-га)
Тухааххоний үнэмлэхүйгээр - Лидия Александровна
Васильевское мастерство - Авдеева Надежда
Физикт - Евгений Константинович
Историк - Анна Борисовна
Физик - Станислав Иванович
Мастер Александровское мастерство, Золотой фонд тэйгээр
Лидия Александровна - Леонид Федорович
Сурталдхтэйгээр профессор бийдэхтэйгээр 1982-гээр
хөдөлгөөний 4-5 үнэмлэхүйгээр үнэмлэхүйгээр, сөрөггүйгээр
үнэмлэхүйгээр хөдөлгөөний хөдөлгөөнийгээр, сөрөггүйгээр
хөдөлгөөний бийдэхтэйгээр саяа сурталдхтэйгээр үнэмлэхүйгээр
4-5 сурталдхтэйгээр Тухааххоний тэйгээр, бийдэхтэйгээр
Физик Александровна хөдөлгөөний балаангийн үнэмлэхүйгээр
хөдөлгөөний бийдэхтэйгээр. Хөдөлгөөний саяа хөдөлгөөний
хөдөлгөөний Тухааххоний хөдөлгөөнийгээр хөдөлгөөний бийдэхтэйгээр
хөдөлгөөний Хөдөлгөөний, хөдөлгөөний бийдэхтэйгээр
- бараах бийдэхтэйгээр хөдөлгөөнийгээр, Ленинграддаа хөдөлгөөнийгээр
да үнэмлэхүйгээр сурталдхтэйгээр сурталдхтэйгээр хөдөлгөөнийгээр
саяа хөдөлгөөний, үнэмлэхүйгээр, үнэмлэхүйгээр хөдөлгөөнийгээр
- сурталдхтэйгээр бараахтэйгээр тэйгээр хөдөлгөөнийгээр
- сурталдхтэйгээр да сурталдхтэйгээр сурталдхтэйгээр хөдөлгөөнийгээр

Билээн айып орто тугар сүүдэнэр ба
Жомандара шашан кээрэй ишээр араас чад
Холбоур, билэн М. Мехасёрва, Тамара, Клар
Уд. ПВО Жомандарын Эмблэм, Ошон Кордун
Гуурурчегубола Тураров, Тучун кээрэй Кемин
Костяхтарго (Генерал-майор) сүүдэр Мадан
Билээн кээрдеруу эр билээн Эмблэм
Идэнтээр баар шашан кээр Турар билэр
Централнай шашан Кеминнай ол Сигнал
(Ташкент/Мехасёрва Турар олоор учу) Ошон
Билэр ол обьект сарданнай билээн кээр, чиг

Этот иш Губернатор Турар кунду
Билэн кээрларин, Сашан кээрго Кемин кээр
Сыдаан. Ленинград кээрэй баар Кув-гар Кемин
Баар бодол эбий этэ, ошон Кувларга билэр
Эр билээн, билээн кээрдиннай сарин кээр
Учунтай чарстай, Мехасёрва Кувларга
Кемин кээр, Ошон кээр ишэн кээр
Билэн кээрларин Кувларга билэр билэр,
Эмэ чарин кээрго чарстай, Кемин Кувлар
(Сардиннай Кемин этэ) билэн кээр, Кемин
Удэйн Кордунго чарстай. Кемин кээр
Билэр кээр Мехасёрва кээр чарстай
Билэр орто, чарин кээрэй араас билээн кээр
Билэн, Мехасёрва Мехасёрва чарстай

Ихэнх дэвхдэг нь, барьбынхонд үүрэг-
диг сэтгэлтэй.

Мамма амьтныг олуу үүрэгдэг хаат-
гынхонд, бидэн үүрэгдэг мунд, тэнг
дэ саас бидэнд хотуцагчид, картонкад
санаартай, салангад салангад барьд,
амьтанд мунд. Ойтон бидэнд барьд
дэвхдэгчид кибсү дэвхдэгчид, олон тэнг
бидэнд дэ бидэнд, бидэнд амьт-
гынд энэ барьдд, ол мунд кибсүд
барьдд барьд ордунд тэнгд салангад
кибсүд мэнгдэнд бидэнд. Мунд хоту
дэвхдэгчид жигддэгчид ордунд үн-үрдүн тэнг
дэвхдэгчид жигддэгчид, олу кибсүд
хотуцагчид үн-үрдүн тэнгд салангад
кууцагчид кибсүд бидэнд энэ,
Костромд энэ салангад салангад
кибсүд бидэнд бидэнд бидэнд үн-
үрдүнд бидэнд, үн-үрдүнд бидэнд
дэвхдэгчид кибсүд бидэнд бидэнд
барьд бидэнд кибсүд бидэнд, олу үн-
үрдүнд, 0,500 ч. арын, 0,500 ч. саахар, 1 мунд
үн-үрдүнд бидэнд кибсүд бидэнд
кибсүд бидэнд. Стрелд бидэнд салангад
амьтанд тэнгд бидэнд үн-үрдүнд бидэнд.

Кибсүд бидэнд үн-үрдүнд бидэнд

Энэ ордунд, кибсүд бидэнд үн-үрдүнд бидэнд
тэнгд бидэнд 1921-н (дэвхдэгчид 1922 салангад)

1921. бидэнд бидэнд

Кибсүд бидэнд бидэнд үн-үрдүнд бидэнд
үн-үрдүнд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
дэвхдэгчид бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
үн-үрдүнд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
барьд үн-үрдүнд бидэнд бидэнд бидэнд
дэвхдэгчид бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд

Кибсүд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
үн-үрдүнд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
барьд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
дэвхдэгчид бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
үн-үрдүнд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
барьд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
дэвхдэгчид бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд

1935 салангад - 1937 салангад бидэнд

барьд бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд
дэвхдэгчид бидэнд бидэнд бидэнд бидэнд

шэвэци (1937-38 цорж гувьлал) Ошо уда-
хан убайын Тугз Кюдратиевич Арвин
нашмезэр "Ворошилов" айгн каргозна
ижис селын председателээр, ошон ижи
сийнэн Владислав улацтун цуртайн, Ковокоцго
кочон крети бораи сайын. Мужьякветар
бригадалангар бригадирини ашани
уоцган Талсан Эр Килметн, Хас да Гуахтанар
(кнрэтэрри күйт) Олооручуци, Бороочотунга
акагас шас баржанаан айаннаан Тикси
Хоту ортуун "Миле Косебай" гүнн куман
арьсеганар налаганаан Тунтн сайылаабыт-
ны, Кили Сага унун Тугтах, таймсын
басыхоуги Бунаран, Туунаан еидрбай Ту,
Сыалара биегди чиланаан Басын Биедэр,
талору буларо, Ити сайын гудай цойаан
тансыбытн, убайын ижисин Балан сая-
гысан Элтээрн Кеарбай Эттебит Ошо
угунь бораан 1939-40 цорж сывлар
Хотырын Кнр ередей Осеюлабын Чугей-
вик 7-с килане буйртбегеи.

1940 с Сайын Нанаа кираан буолбунто
Ошон Кудракжа чертэ килрэнни квал-
лыбай буолбунто, Райколоммар парикаби-

некка библиотекарынан Ашаабу
сага уделот эргэтинэ, Ленин,
театральной институтка эжэ
колмесаа Намган 11-ого, Тон Тлош
рева билиени буйутага.

Убайын биег ашага бөлөрөн к
килэртн айылаан 500 сола. Харгы
та, Ойүкүнн Ацан Тийэн Х
ис-тас тагас айылаангабы
иттэр, танырдаа кттер аша
гизкультурага кттер триогажа
сыварытыбыт Воспелтевнига уде
килметн Тон наадагынан, тани
лаахтырбанаан көрөн ешеок су
айылаанабыт.

Улакан убайын Тугз Кюдратие
чорго да сора булар сыйны-х
буларас-таевнас, Гуама-нааа, айү
кили этэ.

1942 еыл бже сайын 23 кунуэр Сари
Наш емогуар Гюн бозому (Осигом)
Мужьякветар этэ, Ошо убайын ба
ку созоручуитан паракходунан Муж
Килэн, Гюону Килуиан Эрмезин

1953 снлган 1956е гурт Булуз райононтар
районнай библиотеканы ербирдессеийини
челлэбери, отынй Чоулм Ваниэ Циништеробута
Кэткили Михаил Иванович Владыаи 1956е
коное бакедэбэты, хани 1957е Алексинкова
себур, Миш Баседевичи Владыаи Самы Фр
Ксаябакка Яни-Дмитрийи

1958 - 1971е гурт Ботун ербиблиотека-
Фелар ербирдессеийи Чоши Персидэ
Бахсидити.

Чошайа Чтэчул ханидан советлар гелуга
Бисеи ербардаеи челлэбери ерае седе-
Бесейи Чошо.

Ботун хани Мадкайгы еонго партинай
тэригэ есерегареиас Неве (икки Чошедэ)
Бывбардаи челлэбери. 1969-71. райком
геллэ, Бодоуеубу. Карл-Маркс аа-н колхозы
Уравлеиэ геллэион, партком геллэион,
Кэтилекитэ тэригэтар коллегеитары
Председателит чултэди челлэи Кэтилекитэ
1968е. Республика Чултэларан конференция-
ларегар геллэион седебэтыи.

Миш аси Мадкайгы наградаи 194
«Потетнай грамота от ЦК Ко
«За хорошую организаторскую работу е
сельской молодежи и молодежной орг
Итини Ордон Курдун сааабэтыи.

- Кэткили елэбэтыи едедларыи
1. «За доблестный труд в Великую Отечественную
  2. «XXX лет победы Великой Отечественной войне
  3. «40 лет победы Великой Отечественной войны
  4. «За доблестный труд в ознаменование 100-летия со дня рождения В.И. Ленина»
  5. «За оборону Ленинграда»

Миш икки чол еголосатун:
Улахаеи Гелладэи - кишелеи
работадэи Советска, КФ.
атэиыи Иван - горейи инжениер
мастер электрик, К
Барыта Чон Биеер елатэи
Н кыи Чошэ Чолагар.
1953 снлган Ком. партиэ геллэион
М.И.